

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradna ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Posno K 21-00, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletna K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletna K 36-00.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inserati: enostopna petstotnica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Ne frankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Stev. 559.

V Ljubljani, v četrtek dne 10. aprila 1913.

Leto III.

Nemška brambna predloga.

Berlin, 8. aprila.

Nemška vojna uprava hoče povečati armado Nemčije. V miru hoče pomnožiti vojsko za 120.000 mož, tako da bo štela osemstotisoč vojakov, če se prišteje mornarica, pa okrog devetstotisoč mož. Za stroške tega silnega povečanja zahteva zvezna vlada za enkrat eno milijardo mark, potem pa vsako leto tristo milijonov več kakor doslej.

V modernih kapitalističnih državah se človek privadi velikim številkam. O milijonih in milijardah govorimo tako, kakor se je včasih govorilo o stotikah in tisočkah. Kljub temu je povzročila sedanja brambna predloga s svojimi ekscesivnimi zahtevami nenavadno živahno polemiko, v širokih slojih pa nastrastnejši odpor. Ne glede na stvarne razloge je opozicija tem razumljivejša, ker je kancelarjevo glasilo »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« še pred božičem trdila, da nima zvezni svet nobenih drugih militarističnih zahtev kakor nekaj stroškov za zračno brodogradnjo. Tudi po novem letu je bilo še slišati podobne trditve, dokler ni prišlo potem kakor strela z jasnega poročila, da bo treba plačati celo milijardo naenkrat in da bo treba vsako leto posezati toliko globeboje v žep, da se bo iz njih izklopo po tristo milijonov več kakor doslej!

Nepričakovane zahteve, ki so tudi bogatim krogom pokvarile tek, čeprav so znali kapitalisti svoje izdatke vedno nadomeščati z dohodki, katere so si poiskali pri revežih, sta imela danes razložiti, utemeljiti in zabeliti kancelar Bethmann Hollweg in vojni minister Heeringen. Seja državnega zbora je bila zaradi tega napovedana kakor gledališka gala-predstava, in uradni svet je dekoriral galerije in lože zbornice kakor pri slavnostni predstavi. Od gledališke produkcije pa se je ta razlikovala bistveno v tem, da je med dramatičnimi igralci najti umetnike, ki privabijo gledalca velik in čist estetičen užitek, produkcija naših državljanov pa je bila tako slaba, da se je poslušalec mestoma komaj ubranil dremeža.

Naš kancelar je vobče slab govornik; njegova retorika se včasih komaj razlikuje od jecanja, in njegovo pomanjkanje izraza učinkuje včasih tako mučno, da bi bil človek tedaj najraje odsojen. Tudi danes ni bil nič boljši kakor po navadi. Naučil se je kakor priden dijak, tako da je lahko govoril brez koncepta, ali vsebina njegovega govora je bila zlasti z ozirom na važnost predloge, katero je imel zagovarjati, naravnost ubožna. Kjer je hotel igrati lunaka, je skozi vsako špranjo kukala slabost.

Glavni namen, s katerim je hotel priporočiti silno obremenitev ljudstva, je bil zbujanje strahu; Naslikal je politični položaj v Evropi s črno barvo kakor noč; kakor da se je sam ustrašil svojih strahov, je pa potem tupatam radiral, hoteč omiliti vtisk svojih besed, tako da naposled vse skupaj ni bilo ne krop ne voda.

Podlaga groze, ki vstaja po mnenju Bethmann Hollwega v Evropi, je balkanska vojna, oziroma njeni rezultati. Balkanske države so se okrepčale, in to zbuja v njegovi glavi huđe pomisleke. Če bi o njih na tistem filozofiral, pa jih prihranil lepo zase, bi to še ne bilo nič posebno hudega. Čuvstva samozavesti, s katerim je hotel parirati, pa nikakor ne podkrepljuje glasno izrekanje takih idej v nemškem državnem zboru, zlasti ne s kancelarjevega prostora. Bethmann Hollweg meni, da je ravnotežje v Evropi — ta zastareli rekvizit vseh površnih diplomatov! — premaknjeno vsled vojne s Turčijo. Ker je bil nemški Goltz paša, o katerem izrekajo zdaj na Turškem ne prav laskavo sodbo, inštruktor in organizator sedaj poražene otomanske armade, bi morali Nemci po oficialnih nazorih smatrati Turčijo za svojo prijateljico. In kancelar pretaka bridke solze, da je ta prijateljica vkljub nemški vzgoji opesala ter se v kakšnem bodočem konfliktu Nemčija ne bo več mogla zanašati nanjo.

Poznavalci vzhodnih razmer so pač tudi pred vojno dvomili o zanesljivosti turškega zavezništva; in če bi bilo zanesljivo, bi bilo še veliko vprašanje če bi bilo kaj vredno. Za inteligenco naših državljanov ni posebno odlično izpričevalo, da ni opazila turške oslabelosti, katero so spoznale male balkanske države.

Popane političnega »ravnotežja« je tako zasleplil nemške državnike, da nimajo za pravičnost v življenju narodov nič več zmisla kakor za pravičnost v domačem socialnem življenju; to se pravi: Nič! Mišljenje nemškega proletariata se nikakor ne strinja z nazori, ki bolešno vegetirajo po uradih. Na delavsko pojmovanje niso mogle vplivati prisiljene »rasne teorije«, ki ločijo narode a priori v plemenite in prostake, v gosposke in hlapčevske. Delavstvo je prepričano, da so mali balkanski narodi enako sposobni visokega kulturnega razvoja kakor nemški proletarci, katerim naša junckerji tudi odrekajo vsako možnost za višje življenje. In socialistično delavstvo pozdravlja z veseljem osvoboditev malih plemen, katerim se odpira v večji svobodi širša pot do onih idealov, za katerimi stremi delavstvo samo.

Ali nemški kancelar obžaluje osvoboditev, četudi pravi, da je obenem ne obžaluje. In sicer jo obžaluje »z višjega stališča«. Panslavistični strah je tudi njemu zlezel v ude, in zasajalo se mu je o bodočem spopadu slovanstva in ger-

manstva v Evropi. Ako izhajajo take fantazije v kakšnem zakonitem nacionalističnem listu, se človek potolaži s potrpežljivostjo papirja; če jih čita v Hardenovi »Zukunft«, si pravi, da si morajo razni uredniki sami ustvarjati senzacije, ako jih realnost ne prinaša. Kancelar nemške zveze bi pa moral natančneje preudariti, kaj se spodobi zastopniku svetovne države in kaj ne, preden zine besedo, ki naganja slabomiselne ljudi v grozo, normalne pa sili na smeh.

Bethmann Hollweg je svoji debeli frazi dodal opazko, da slovansko-germanski spopad ni neizogiben. To pripombo bi si bil lahko prihranil, če bi bil sploh molčal o tem fantastičnem konfliktu; kajti o parklju ne govore moderni pedagogi in starši niti z otroci, kaj še z odraslimi.

Pogoji velikih vojn tiče dandanes v drugih interesnih sferah kakor v plemenskih nasprotjih. Če državniku ni znana sila gospodarskih faktorjev, tedaj je država, ki je izročena njegovemu vodstvu, vredna obžalovanja. Ko smo imeli nesrečni maročanski konflikt in je plavala vojna z Anglijo takorekoč v zraku, so naši uradni filozofi v bridki uri priznali, da gre za kapitalistične interese. Uraj je pozabljeno to spoznanje, in kancelar si ne zna pomagati drugače, kakor da slika panslavističnega hudiča na steno.

Slabotnost njegovega glavnega argumenta je najmočnejši dokaz za ničvrednost militarističnih zahtev. V Berlinu čivkajo vrabci na strehah, da je nemška brambna predloga posledica vojne reforme z nameravano triletno službo na Francoskem. Da je blazno, kar uganjajo v Parizu, ne more opravičiti blaznosti v Berlinu. Tekmovanje moloha se še nikdar ni pokazalo tako zločinsko kakor v sedanjem slučaju. Na Francoskem izčrpavajo svoje zadnje sile, da bi napolnili vojašnice. Danes še ni gotovo, če se posreči ta nakana, zakaj francoska vojna predloga je naletela na večje zapreke, nego so mislile vlade. Bilo bi umestno, da bi nemški vladajoči krogi vprašali, kakšne posledice bi imeli militaristični napori za Francijo, ako se udeležujejo. Te posledice se ne opazujejo samo v vojašnicah, temveč v vsem gospodarskem življenju države. Pridobitev je samo navidezna, ogromna škoda je pa resnična. Velikanske svote, ki so potrebne za blazne vojaške reforme, so odtegnjene splošnemu prometu; pridobitvenemu delu pa so odtegnjene tudi človeške sile, ki se zaklepajo v vojašnice in delajo paradne korake na vežbališčih, namesto da bi izdelovale realne vrednosti v produktivnem delu. Francija vrtka vso svojo mladino v uniforme, zato pa se ne more razvijati njena industrija, zemljišča ostajajo neobdelana in gospodarska stagnacija prizadeva deželi večjo škodo kakor izgubljena vojna.

Nemčija ima razvito industrijo — v tem tiči pravi vzrok njenega rivaliziranja z Anglijo! — in potrebuje zaradi tega ogromno množico delavnih moči. A že danes jih ji primanjkuje doma. Število tujih delavcev narašča od leta do leta. In Bethmann Hollweg bo menda presenečen, ako izve, da se to število skoraj natančno vjema s številom — nemških aktivnih vojakov. Kolikor imamo ljudi po vojašnicah, toliko nam jih primanjkuje v tovarnah, v rudnikih, na posestvih. Nekaj časa se ta primanjkljaj gotovo lahko nadomešča iz tujine. Ali to je omejeno. In če bi se v Avstriji pa na Ruskem razvila krepkejša domača industrija, ki bi poklicala svoje delavce iz tujine domov, nastane za nemško industrijo lahko velikanska kriza s takimi ogromnimi izgubami, da jih ne nadomesti nobena vojska. In kaj početi z armado, ako se zmanjša narodno bogastvo, da je ni mogoče prehraniti in svobodno rabiti za akcije, z armado, ki je tedaj vsled svoje velikosti le veliko breme?

Taki pomisleki ne najdejo pota v glave državljanov. V merodajnih višavah je norost aout. Bogovi oslepe onega, ki ga hočejo uničiti.

Proporcionalni volilni sistem in tržaški Slovenci.

Na nedeljskem shodu v tržaškem »Narodnem domu« je bila izrečena lepa in pametna beseda. Gospodje iz narodne palače so povedali, da pojdejo v boj tudi z zahtevo po uvedbi proporcionalnega volilnega sistema za občinski svet in deželni zbor tržaški.

Zahteva po volilni proporciji ni nova in ni zrasla na nacionalistični njivi. Morda je pametna baš zaradi tega. Za volilno proporcijo se bore dandanes vse resne demokratične stranke povsod, kjer še ni tega sistema in zavzema socialno demokratična stranka v tem boju prvo mesto. Delati nato, da se napravi ravnotežje med realno močjo posameznih strank in zastopstvom v javnih zastopih, zato, da bo imela vsaka stranka v zboru toliko zastopnikov, kolikor ji gre z ozirom na število glasov, ki jih dabi pri volitvah, je dolžnost vseh onih strank, ki jim je ležeče na tem, da pridejo vsi interesi do svoje veljave in da se odpravi nesocialno načelo, katero daje premočnik večino zastopnikov strankam, ki v faktičnem življenju tvorijo manjšino in ki izrabljajo potem svojo moč v zastopih proti večini prebivalstva in njenim interesom. Razume se samo po sebi, da doseže volilna proporcija le tedaj svoj namen, ako je združena s splošno in enako volilno

pravico, ako se odpravi kurialni volilni sistem, ki temelji na principu davčne moči posameznih slojev. Zahtevamo torej splošno enako volilno pravico s proporcionalnim volilnim sistemom.

Bilo bi pač odveč, ako bi preiskavali, ali je proporcionalistično stališče tržaške narodne stranke principiella zahteva, ali pa zahtevajo proporcijo samo v Trstu, kjer jim mora donesti vsaj sedaj gotov dobiček. Delokrog te narodne stranke objema mesto Trst z okolico, ki tvori samostojno občino in deželo. Proporcionalni volilni sistem zahtevajo torej v krogu, ki edini spada v njihov delokrog in kjer je ta zahteva v korist njihovim partikularnim strankinim in obenem tudi splošnim interesom tržaškega slovenskega prebivalstva.

Do tu je vse prav in dobro in nihče ne bi znil niti besedice, ako se ne bi bila združila na imenovanem shodu zahteva po volilni proporciji z najhujšim bojem proti socialni demokraciji, t. j. proti edini stranki, ki je imela v svojem programu volilno proporcijo, še preden se je narodnjakom o njej sanjalo, ki je edina stranka v Trstu, katera ima, poleg narodnjakov, interes, da se ta sistem uvede in ki je torej edina v Trstu, s katero gredo narodnjaki lahko skupno v boj za to zahtevo. Zahtevati proporcionalni volilni sistem, na drugi strani pa ovirati vstop v mestni svet socialističnim poslancem, se pravi skrbeti zato, da ostane večina v mestnem svetu nacionalistična, ki mora nasprotovati proporcionalnemu volilnemu sistemu iz strankarskih, razrednih in narodnih interesov. Z uvedbo splošne volilne pravice s proporcionalnim volilnim sistemom se enostavno odpravi za vedno iz občinskega sveta italijanska nacionalistična večina, odpravi se iz občinskega zastopa ona večina, ki je imela in ima še vedno nalogo braniti koristi italijanskega meščanstva, in razruši se za vedno bajka, ki jo trobijo italijanski nacionalci v svet, da v Trstu ni Slovencev toliko, da bi zmogli poslati v mestni svet enega samega mestnega občinskega svetovaleca. Iz vsega tega je jasno dokaj, da se bo ta stranka branila z vsemi svojimi močmi proti volilni proporciji in bo ta volilni sistem od nas tem bolj oddaljen, čim jačja bo v mestnem svetu italijanska nacionalistična stranka. Socialistična stranka ima pa to točko v svojem programu kot načelno zahtevo in ima obenem tudi aktualen interes, da se ta volilni sistem uvede. In ker ne more priti slovenska narodna stranka v mestu do svojih zastopnikov, je edino razumljivo, da glasujejo vsi, tudi narodni Slovenci in v mestu za kandidate socialistične stranke. Kdor bo glasoval pri prihodnjih volitvah protisocialistično, bodisi za slovenske ali italijanske nacionalistične kandidate, bo glasoval proti proporcionalnemu volilnemu sistemu, to se pravi, da bo pomagal spravljati v koš zahtevo, ki hoče odpreti pot demokraciji in pravici.

Pred splošno stavko v Belgiji.

V Bruslju imajo pripravljenih že 18 kuhinj, v katerih bodo dobivali stavkajoči juho.

Federacija socialističnih občinskih svetovalecev je sklenila, da bodo socialistični občinski svetovaleci po vseh občinah vložili naslednje predloge in izrazili te želje: z lepaki naj se pozivlja prebivalstvo k miru med splošno stavko; pri gostilničarjih naj se izposljuje, da ne bodo tožili med stavko alkoholnih pijač in zaprli svoje lokale, ko se znoči; šolske oblasti naj poskrbe, da se bodo otroci stavkajočih udeležili pouka po krajih, kamor jih pošljejo med stavko.

Vse socialistične organizacije v Gentu so te dni zborovale pod predsedstvom sodruga Anseela in zastopniki organizacij so poročali, da je upanje na uspeh stavke povsod veliko. Zlasti med kovinarji in tekstilnimi delavci je navdušenje veliko, a tudi pri vseh drugih strokah je razpoloženje skrajno ugodno. Pristajniški delavci se bodo tudi pridružili stavki. Strokovna organizacija delavcev lanene industrije poroča, da se bo udeležilo stavke 7000 do 8000 delavcev te stroke. Podjetniki te industrije in skoraj vsi industrijski kovinarje stroke so izjavili, da simpatizirajo s stavkajočimi in da bodo po končani stavki sprejeli zopet vse delavce na delo. V treh tovarnah so se pridružili socialističnim delavcem, ko so ti izročili odpoved, tudi krščansko-socialni delavci. Zene so povsod navdušene za boj. Na predvečer stavke, 13. aprila, bodo vse strokovne organizacije v Gentu priredile glavna zborovanja, po zborovanju pa veliko manifestacijo. Na dan stavke pa bo demonstracija z obhodom.

Vodstvo stavke je poverjeno odboru, v katerem je 100 sodrugov. Vodstvo dobiva iz vseh krajev dežele poročila, ki kažejo na kar najugodnejši potek stavke. V trgovskem svetu pa že sedaj povsod čutijo splošno stavko; agentje ne sklepajo nikjer več kupčij in tudi mali trgovci in obrtniki tožijo o medlih kupčijah. V okraju Lüttich je že zmanjkalo premoga.

Vse strankine organizacije so uredile za čas stavke službo rediteljev, ki jo bo opravljalo več sto sodrugov. Ti bodo skrbeli predvsem za izvršitev strankinih odredb kakor tudi za odredbe oblasti. »Socialistična policija« bo gledala v prvi vrsti na to, da se v stavko ne vrinejo elementi, ki nimajo z delavstvom ničesar opraviti, najeti izpizvači in provokaterji.

»Socialistična policija« v Anverzi šteje 300 do 400 sodrugov. Pod vodstvom poslanca sodruga dr. Tervagna je bilo v nedeljo odposlanstvo stavkovnega odbora pri antverškem županu. Odposlanstvo mu je raztolmačilo naloge rediteljev. Župan se je najtopleje zahvalil socialistom, ker hočejo sami skrbeti za mir in red. Dejal je, da bo srečen, če oblasti ne bodo imele nobenega povoda, da posežejo v stavko. Odposlanci so izjavili, da bodo reditelji gledali tudi na izvrševanje oblastnih odredb.

Z dnevi, ko se prične stavka, ne bo v Anverzi nobenih manifestacij več, temveč le veselice, koncerti, predavanja, sploh prireditve za duševno in telesno razvedrilo.

Zadnjič smo že poročali, da so pozvale bruselske organizacije vse bruselske umetnike na sodelovanje pri koncertih, predavanjih itd. Doslej se je prijavilo že štirideset umetnikov. Vsak dan bodo v Bruslju tri do štiri predavanja. Za igre na prostem so najeli doslej že pet velikih travnikov. Predavanja se bodo pričela ob 11. dopoldne. Popoldne bodo skupni izprehodi. Prav nalašč za stavko so ustanovili po vseh bruselskih predmestjih knjižnice, za katere so dobili knjige v dar. En darovalec je poslal petsto knjig.

V soboto in nedeljo bodo po vseh večjih krajih manifestacijski shodi, na katerih bodo govorili najodličnejši belgijski socialisti.

Ali Rusija lahko začne vojno?

Vpliv notranje politike na zunanjo politiko ruskega carizma.

Spisal Gregor Aleksinski.

II.

Najprvo nekaj besed o francosko-ruski aliansi. Kako je nastala ta čudna zveza despotične in barbarske sile z »republikansko demokracijo«? Iskati za to pojasnila izključno le v »sovrastvu do Nemcev«, bi bilo krivo. Zato imamo druga pojasnila, ki so bolj realna in pravilna.

Francosko-rusko prijateljstvo začelja, ko je francoski imperializem doživel svoj poraz v Tonkingu. Takoj po vojni leta 1870/1871 je hotel francoski velekapital nadomestiti izgube in krize, ki mu jih je prizadela vojna. Zadel je veliko kolonialno in imperialistično politiko na Daljnem vzhodu, katere vrhuncem je bila tonkingska pustolovščina. Nesrečni izid podjetja je povzročil padec Ferryjevega ministrstva in je prisilil francoske kapitaliste, da niso iskali tako oddaljenih trgov, med bližnjimi je bil ruski trg najprikladnejši zanje. Delnice ruskih kovinskih obratov in rudnikov, ki notirajo na pariški borzi, so pravi vzroki in temelji za francosko-rusko alianso.

Na ta način se raztolmači čudno dejstvo, da se ljubita ruska monarhija in francoska republika. Ruska monarhija potrebuje pomoči francoske borze, naobratno pa ta želi, da je Rusija »močna sila«, ker ji le taka sila garantira izplačevanje obresti in amortizacijo kapitala. Francoska finančna pomoč je za rusko monarhijo velike vrednosti; n. pr. leta 1906, ko je vladal carja pohajala sapa in so bile njene moči pri kraju, jo je rešilo na pariškem trgu sklenjeno posojilo in dalo sredstva, da je lahko nadaljevala svoje nazadnjaško delo. Ne da bi pretiravali, lahko trdimo, da je stroške obeh državnih preobratov, ki sta sledila drug drugemu — razpust prve dume (1906) in druge dume (1907) — nosila francoska borza...

Ako trdim, da francosko-ruska aliansa temelji na finančnih zvezah obeh držav, tedaj ne trdim, da diplomatični vpliv in vojaški vzroki niso nič vplivali, da je nastala ta zveza. Ne tujem in pripoznam, da je politično nasprotstvo med Francijo in Nemčijo igralo tudi vlogo pri rusko-francoskem zbližanju. Vendar pa trdim, da prilaga to dejstvo šele v drugi vrsti v pošte v primeri z gospodarsko in finančno stranjo tega vprašanja.

Kar se pa tiče zbližanja med Rusijo in Anglijo, ki je gotovo važen in pomemben pojav v mednarodni politiki, so pa sodelovali drugi vzroki kakor pri francosko-ruski aliansi.

Rusija in Anglija nimata skupnih gospodarskih interesov. Pray lahko se izreče, da interesi angleškega meščanskega imperializma popolnoma nasprotujejo interesom ruskega avtokratičnega imperializma, posebno pa tam, kjer se dotikajo interesi obeh imperializmov kot v Aziji. Prodiranje Rusije v Malo Azijo, njen pohod proti Perzijskemu zalivu je bil nevaren angleškemu vplivu v Aziji in celo angleški teritorialni posesti v Indiji. Leta 1885 so bile razmere med Anglijo in Rusijo tako napete, da se je nekaj časa dozdevalo, da je nemogoče odvrniti konflikt.

V zadnjih letih devetnajstega in v začetku dvajsetega stoletja so se razmere med obema državama nekoliko izboljšale. To je povzročilo dvojce dejstvo. Prvo je bilo probujenje narodov v Aziji, ki je ogroževalo evropsko gospodstvo v Aziji. Ruska in angleška vlada sta razumeli to nevarnost. V svojem poročilu pravi general Kuropatkin o tem:

»Dvajseto stoletje bo v Aziji izzvalo hušboj med krščanskimi in nekrščanskimi narodi. V dobro človeštva (sic!) je potrebno, da smo Rusi v tem boju proti nekrščanskim rodovom združeni s krščansko Anglijo.«

Ako črtamo verske in človekoljubne fraze, ki pokrivajo misli ministra, potem ne potrebujemo nobenega nadaljnjega komentarja.

Na nekem drugem mestu ponavlja Kuro-patkin:

Interesi Rusije in Anglije so v Aziji enaki; mi kakor Angleži moramo s tem računati, da se hočejo naroditi, katere smo premagali, osvoboditi jarma zmagovalcev. Bolj naravno bi bilo, ako bi naše vojaške čete podpirale Anglijo v njenem boju proti domačinom, kakor da bi marširali v Indijo in skušali pridobiti domačine za vstajo proti Angliji. V trdnem prepričanju, da bi osvojenje Indije v dvajsetem stoletju po Rusiji prineslo nam nesrečo in bi bilo za nas preveliko breme, svetujem, da bi se naše razmere z Anglijo izboljšale v toliko, da bi pri prihodnjih ljudskih nemirih proti Angliji stali na strani Angležev.

Načrt za sporazumno angleško-rusko postopanje proti azijskim narodom, ki jih tlačijo Evropejci, se dandanes čimdalje bolj uresničuje. Perzijska revolucija je pospešila izvedbo tega načrta in angleško-ruska pogodba o delitvi Perzije ga je potrdila.

Probujenje Azije je za rusko avtokracijo res nevarno. Carizmu gotovo ni všeč, da meji ob ustave države, kakor ob reformirani Kitaj, Perziji in Turčiji. Preje so narodi v carizmu videli nositelja civilizacije; danes so pa ti narodi spoznali moderno mišljenje in oblike življenja in za brutalno monarhijo carja so splavali vsi upi po vodi, da bi kedaj še moralno osvojila azijske narode.

Neki drugi vzrok je pa Anglijo prisilila, da je postala prijateljica Rusije. Ta vzrok je nemška konkurenca. Ko se je nemška trgovina in industrija pojavila na mednarodnem trgu, se je to izvršilo na škodo britskega kapitalizma. Statistika pripoveduje, da je pomnožitvi nemškega eksporta v zadnjem četrtletju devetnajstega stoletja sledilo relativno skrčenje angleškega eksporta. To pa pomeni, da je konec angleškemu monopolu na trgu Evrope in Orienta in konec koncesijski politiki, ki jo je prakticirala angleška buržvazija napram angleškim delavcem. To je žebelj v raket »treduionizma« v angleškem delavskem gibanju, poostrenje razrednega boja, gospodarskih, socialnih in političnih sporov v klasični deželi »socialnega miru«.

Angleži niso mogli gledati mirno nemško konkurenco, prodiranje Nemčije proti Orientu, »germanizacijo« železniškega omrežja v Mali Aziji, kolosalno podjetje — železnico v Bagdad. Industrijski, trgovski in finančni boj se je kmalu izpremenil v vojaško in mornariško tekmo, ki je danes glavna točka v svetovni politiki.

Ako naletiš na nevarnega sovražnika, tedaj pustiš slabotneža na strani. Včasih se pa z zadnjim napravi zveza proti prvemu. Tako je tudi z angleško-rusko »antanto«. Nemška konkurenca je ustvarila to antanto.

Ljubljana in Kranjsko.

Kako se godi vojakom na meji? Kar izvevmo o življenju vojakov na meji, ki zaradi muh avstrijskih Arnavtov že sedmi mesec preze-bajo v Bosni in Hercegovini, so pravzaprav le mali odlomki in podrobna slika velike bede, ki se odmika našim očem, ker imajo oblasti vojaščno malodane hermetično zaprto od ostalega sveta. Bolezni vsled prenapornih vaj na kraškem terenu so prav pogostne, nezgode, sifilida in epidemije polnijo marodnice in bolnišnice. Samo v Sarajevu je pred kratkim obolelo nad dvesto mož za škrlatinko in v prazne hotele kopaljšča lldže so vtaknili več sto, po-največ sifilitičnih vojakov. Ampak tudi garni-zijski zapor so prenapolnjeni: desercije niso nič nenavadnega, semtertja še malo »upora« ali »veleizdaje«, pa v zaporih kmalu zmanjka prostora. Kako točno deluje vojaška justica, kaže naslednji slučaj, ki je po naključju prišel na dan: V noči od 4. na 5. marca je večje šte-vilo vojakov, ponajveč rezervistov obiskalo vo-jakom prepovedano gostilno »Tri ruže«. Med gostilničarjem in pijanimi vojniki je nastal pre-pir in gostilničar je telefonično poklical voja-ško patruljo, ki je pod poveljstvom četovodje Jusufa Romanovičiča v kratkem dospela v lo-kal. Romanovičič je dal nabasati puške šele v gostilni, pozval rezerviste, da zapuste lokal in jih nekaj aretiraj, zahtevajoč od njih bajonet. Omamljeni od preobilne pijače so se rezervisti uprli temu »povelju« in zahtevali, da pride kak častnik. V sarajevski garniziji je bil izdan ukaz, da mora patrulja od osem mož dalje povelje-vati častnik. Za ta ukaz se oficirji mnogo ne menijo: v tem slučaju je imelo zanemarjenje ukazu za posledico dve smrtni žrtvi in petin-štirideset mesecev težke ječe. Romanovičič je enega »upornikov«, ki so patruljo zmerjali, de-setnika Fuhrmanna, z bajonetom zabodel v tre-buh in četovodjo Peutla v levo stegno. Fuhr-mann je še tisto noč umrl, ker se dve uri ni nihče menil zanj, Peutl pa je umrl 29. marca v garnizijski bolnici na zastrupljenju krvi. Dva človeka sta bila ubita, dasi je bila raba orožja po »civilističnih« nazorih popolnoma odveč, ker se pijani rezervisti niso dejansko lotili niti po-veljnika, niti patrulje in torej niso bili v silo-branu. Tragediji »U tri ruže« je sledila ju-stična žaloigra pred garnizijskim sodiščem, ki je obsodilo pet rezervistov na petinštirideset mesecev težke ječe, poostrene s posti in trdim ležiščem, šarže povrhu še na degradacije. De-setnik Peutl, ki je dobil osem mesecev težke ječe, je ubežal drakonski kazni, kakor ome-njeno — s smrtjo.

»Slovenci in Jugoslovani.« O tem pred-metu bo predaval jutri zvečer ob 8. v »Mest-nem domu« sodrug Ivan Cankar. Sodrug in so-družice naj se udeležijo predavanja v kar največ-tem številu in naj agitirajo za obilen obisk.

Koroška Bela. Malokdaj doseže javnost glas iz naše občine, dasi imamo mnogo križev in težav nad seboj. Najhujši križ, ki ga prenaša-mo, je pač dušni pastir g. Košir, ki je koman-dant v naši občini in viliti veliki zvon. Pri zad-njih občinskih volitvah je pobožni mož obetal, da bo klerikalna stranka izpremenila Koroško

Belo v izgubljeni paradiz, če pride na krmilo, da bo uredila vse, česar primanjkuje v občini in da bo občinske doklade zmanjšala, če ne celo kar odpravila. Ampak začel je na nepravem koncu: svojo občinsko politično modrost bi rad vezbal na koži občinskih uslužbencev in res je na eni-občinskih sej predlagal, da se občinskim uslužbencem plača zniža — v času, ko se duhovni v parlamentu potezajo za zvišanje farske kongruie! — oziroma, da se jim naloži več dela. Ker so socialno demokratični občinski zastopniki prav odločno ugovarjali tej nezaslišani zahtevi, je mož zrojil in na vse grlo vpil, češ: mi hočemo varčevati, ampak socialni demokrati je razmetavajo. Kako varčuje, je po-kazal naš fajmošter, ko je na konkurenčni razpravi nastavljal organista, za katerega mo-rajajo plačevati tudi taki, ki niti v našo cerkev ne hodijo in od drage cerkvene muzike nič nimajo. Ker misli naš župan, da vsi ljudje k maši zahajajo, razglša vse stvari pred cerkvijo, namesto da bi dal na več primernih krajih po-staviti table za občinske razglase. Tako dotič-niki niti izvedeli niso za konkurenčno razpravo in niti svoje kože niso mogli zavarovati proti dragim muham g. Koširja. Kako nesobičen je »naš« dušni pastir, se je pokazalo pri zadnjem »ofru« za kaplana. Ker kaplan ni srborit politi-kar — kar mu bo v duhovniški karieri še hudo škodovalo! — je med farani bil precej priljub-ljen, vsled česar se je »ofet« razmeroma dobro obnesel. To pa Koširju ni bilo po godu: odvzel je kaplanu polovico nabrane vsote in dal du-hovnega svojega sobrata iz same ljubosumnosti postaviti v drugo farno. Da pri veliki vniemi za svojo malho ni preveč izbrižen v sredstvih, kaže to, da celo med šolskimi otroci agitira, naj reko svojim staršem za krajcarje, da se bodo lahko udeležili, kadar bo zanj »ofet«. Mož hoče žeti tudi tam, kjer ni nikoli sejal.

Avtomobilna zveza med Škofjo Loko in kolodvorom se drugi teden otvori. Snuje se tudi avtomobilna zveza z Železniki.

Konsumno društvo za Ljubljano in oko-lico, r. z. z. o. z., lepo napreduje. V prvi polo-vici leta 1912/1913 je zopet pomnožilo svoj pro-met ter pridobilo znatno število novih članov. Kdor še ni član, lahko pristopi. Zglasiti se je v prodajalnah.

Družinski kruh iz pekarnе »Konsum-nega društva za Ljubljano in okolico« je splošno priljubljen. Dobi se povsod v družinskih proda-jalnah. Hlebi tehtajo po 1,75 kg in stanejo 56 vinarjev.

Odborova sela »Matice Slovenske« dne 3. aprila 1913. V otvoritvenem govoru poda predsednik pregled o slovenskem literarno-kulturnem delu, kolikor je v zvezi z Matični-mi odseki. V zemljepisnem odseku se je pri-pravil zemljevid slovenskega ozemlja; pokazalo se je, da je treba še mnogo korektur. Pou-darja se potreba raziskovanja »Jadranskega morja«. Pod pokroviteljstvom c. kr. vlade de-luje »Društvo za raziskovanje jam« v Nabre-žini se snuje »Kraško jamsko društvo«. Zemlje-pisni in tehniški odsek bi želela, da se pospešijo študije o slovenski hiši. Tehniški slovar je za sedaj v skrbi inženirskih organizacij. Povsem zastalo je narodopisno delo v ožjem pomenu besede; svoj čas se je poročalo, da se v Beli Krajini snuje narodopisno društvo. Več akribije nego ostalo narodopisje zahteva dialektologija. Za arheologijo in numizmatiko dandanes nima-mo znanstvenika, ki bi strokovno obvladal vse slovenske zemlje; goriško Muzejsko društvo marljivo nabira starine. Gojitev obrazovalne umetnosti zahteva mnogo denarnih sredstev; na vnanjo opremo Matičnih publikacij bo od-slej bolj paziti. Načrti za Jugoslovansko Enci-klopedijo so sestavljeni; a težava bo najbrž, najti za vse članke pisateljev. Težav se pa a priori ne smemo ustrašiti; treba nam je vsem agilne delavnosti. Sklepa se o ureditvi in tisku nekaterih knjig za 1913. Za predsednika se iz-voli ponovno g. dr. Fran Flešič. V literarni od-sek vstopita nova odbornika gg. dr. Breznik in dr. Debevc, v zemljepisnega g. dr. Pestotnik, v narodopisnega g. dr. Pivko. Dialektološki od-sek se bo posebe konstituiral.

Strahotne posledice streljanja s topiči. Poročali smo že, da so dne 3. t. m. na Vrhniki slovesno sprejeli novega dekana, da so pri ti priliki seveda streljali in da se je strelcem po neprevidnosti užgalo 20 kg smodnika. Eksplo-zija je šest oseb več ali manj ranila; tri so mo-rali takoj v bolnišnico v Ljubljano prepeljati, a dva izmed teh sta že umrla, za ostale se pa še ne ve, kako bo z njihovim zdravjem, kajti vsi štirje so tako poškodovani, da na okrevanje ni pravega upanja. Ko je mati enega ponesrečenih dečkov izvedela, da je umrl, je zblaznela; v blaznosti je užgala hišo in v njej zgorela.

Svojega moža je okradla in pobegnila z drugim. 27letna Frančiška Peklaj, roj. Pristi-nak, je dne 2. t. m. dvignila 9000 K, ki so bile last njenega moža Franca Peklaja, posestnika v Podrebrju na Kranjskem, in pobegnila v sprem-stvu 17letnega Franca Jakomirja iz Horjula na Kranjskem. Begunca sta najbrže namenjena v Ameriko.

Na cesti je vrgla. Ko je v sredo dopoldne Turkov hlapec pripeljal k Ljubljani pri jubi-lejskem mostu material in se potem vrnil z vo-zom nazaj, je vprežena kobila padla in vrgla čilega žrebička. »Novorojenčka« so zavili v cu-nje in djali na voz, potem ga pa odpeljali domov. Tudi mater so odvedli v hlev, ko se je nekoliko odpočila. Pri tem izrednem prizoru se je nabrala velika množica radovednega občinstva.

Kinematograf »Ideal«. Danes tretji del senzacijske drame »Ljudje med ljudmi«. Na spo-redu je tudi najnovejši Gaumontov tehnik kakor tudi lepi naravni športni in znanstveni posnetki. Jutri senzacijski umotvor »Življenje Jezusa«, slika, ki bo vsakomur všeč.

Stajersko.

Delavska nezgoda. Iz Hrastnika poro-čajo, da sta se pri premikanju vozov ponesre-čila železniška delavca Vincek in Sedlar. Pri-ji je dobil smrtonosno poškodbo.

Najdeno otroško truplo. Iz Ptuja poro-čajo: V pondeljek so se igrali otroci na travniku gospoda Kazimirja, kjer so našli približno dva metra od pokopališkega zidu popolnoma raz-vito otroško truplo. Otrok še ni bil dolgo časa mrtev. Truplo je bilo zavito v predpasnik in je imelo sledove nasilne smrti. Trak od predpas-nika je bil ovit okoli vratu, najbrže je bil otrok zadavljen.

Koroško.

Samomor. Žena železniškega sprevod-nika v Vrbi, 42letna Josipina Fürpasova se je vsled družinskih sporov zastrupila z lizolom.

Utonil je v Milstaskem jezeru pošeštnik Franc Gangelhofer. Padel je v vodo vsled pianosti. Iz vode so ga potegnili šele tretji dan po nesreči.

Požar. V okolici Volšperka je pogorelo posestvo Petra Maierja. Ogenj je uničil vse, pogorela je tudi živina. Kako je ogenj nastal, ni znano. Vsled hudega vetra je bila velika nevarnost, da se vnamejo sosednje hiše, izmed katerih je več lesenih in bi lahko pogorelo celo selo. Maier ima 12.000 K škode.

Aretiran vlomilec. Svoječasno smo po-ročali, da se je izvršilo v razne vile v Pore-čah več vlomov. Tatovi so odnesli mnogo obleke, perila, namiznega orodja in eno kolo. Orožništvo je aretiralo brezposelnega pekov-skega pomočnika Franca Esterla, ravno ko je podajal prav za nizko ceno neko kolo. Dognali so, da je bilo kolo ukradeno lastniku neke vile. Esterl je že priznal, da je kolo res v dotični vili ukradel; svojih sokrivcev pa noče izdati.

Požar. V okolici Št. Vida je pogorela hiša posestnika po domače »Šuštarja«. Ogenj je izbruhnil ponoči. Doma je bila samo gospodinja z 8 otroci. Mož je bil na delu. Ogenj se je tako hitro širil, da so se gospodinja in otroci rešili s tem, da so poskakali skozi okna. Ko je prišla požarna bramba, je že celo poslopje pogorelo. Škoda je zelo velika, ogenj je bil bržkone pod-taknjen.

Sleparski agent. V Beljaku so aretirali na poziv sodišča agenta Leona Landberga iz Stryja v Galiciji. Mož je seveda jud in je osle-paril več strank.

Roparski napad. Pred kratkim smo po-ročali, da je napadel neznanec v bližini Šent-vida hlapca Alojzija Aichholzerja. Aichholzer se je napadalcu iztrgal iz rok in pobegnil. Orož-ništvo je dolgo iskalo napadalca. Končno se je posrečilo, da so ga izsledili v neki gostilni v okolici. Napadalec je brezposelni delavec Gašper Schuster s Koroškega.

Smrtna nesreča pri oranju. Pri Bajten-feldu sta se splašala pri oranju v plug vprežena vola. Podrla sta na tla 14letno dekle Suzano Untwieserjevo, ki je vola vodila. Dekle je padlo pod vprego in plug jo je skoraj prerezal. Bila je na mestu mrtva.

Goriško.

K aretaciji prof. Finžgarja. Včeraj smo poročali, da so dognali, da je znani oficijal Ro-zina v Gorici, ki je pobegnil, poneveril 33.000 K. Natančnejša poročila vedo, da ne manjka samo 33.000 K, marveč okroglo 80.000 K. Poročali smo tudi, da so aretirali v Gorici prejšnjega okrajnega šolskega nadzornika prof. Finžgarja, pod katerim je Rozina svoječasno služboval. Glede te aretacije, ki je zbudila velikansko po-zornost, kroži javno mnenje, da Finžgar ni kriv in da je le žrtev Rozine in nekaterih de-nunciantov.

Starca — samomorilec. V nedeljo sta izvršila v goriški okolici dva starca samomor. Dopoldne si je končal življenje v Št. Petru pri Gorici 76letni Andrej Krašan, in sicer na ta na-čin, da se je vrgel pod hribom sv. Marka v globok prepad, v katerem lomijo kamenje. Sa-momorilec Krašan je pristojen v šempasko ob-čino, a se je klatil po svetu in ni imel nikjer pravega domovja. V zadnjem času je stanoval 5 let na Vogerskem. Nekaj časa je delal v Trstu in je bil več časa tudi v tržaški hiralnici. V Št. Petru je bil šele nekaj dni. Samomor je iz-vršil v nedeljo okoli 11. dopoldne; dekleta so ga našla v prepadu okrog 5. popoldne. Pri padcu si je zlomil tilnik in dobil je še druge smrtne poškodbe. Kmalu potem so ga izveleli iz pre-pada in prenesli na šentpetersko pokopališče, kamor je došla sodnijska komisija. Kaj je gnalo starca v samomor, ni znano. — Popoldne okolo pol šestih se je vrgel s soškega mosta pri Pevm v Sočo 66letni ključavničar Anton Rus-jan iz Gorice, stanujoč za Gradom. Samomori-lec je bil oženjen in ima veliko družino. Pravi-jo, da ga je gnala v Sočino valove neozdravljiva bolezen. Očividci pripovedujejo o tem samo-morilcu, da se ni vrgel raz ograje mosta, mar-več kar skozi ograjo je zlezel in se zagnal v Sočo. Ko je nekdo videl, da leze nesrečnež skozi ograjo, ga je zgrabil za obleko in ga za trenotek držal visečega med mostom in Sočo. Vsled teže pa mu je roka omagala in nesrečni samomorilec je pljusnil v precej velike Sočine valove.

JUGOSLOVANSKA SOCIALNO DEMOKRA-TIČNA STRANKA V TRSTU.

Sodruge iz mesta in okolice vabimo na

strankino zborovanje

ki bo v nedeljo ob 4. popoldne v »Delavskem domu«, ulica Madonnina 15. Dnevni red:

občinske volitve.

Dnevni red zborovanja je torej izredno va-žen. Sodruge iz mesta in okolice dobe na tem zborovanju poslednja navodila glede na volilne priprave in podana bo na tem zborovanju pa-rola, s katero pojdemo v volilni boj. Potrebna je zaradi tega polnoštevilna udeležba vseh so-drugov in sodružic in se priporoča zlasti volil-nim odborom, naj bodo ob določeni uri vsi v »Delavskem domu«. Pred zborovanjem bo v

prostorih političnega odbora na razpolago obor za vsakovrstna volilna pojasnila onim, ki bi kako pojasnilo potrebovali.

Za politični odbor:
Fr. Milost, predsednik. R. Golouh, tajnik.

Občinske volitve v Trstu.

Reklamirajte pravočasno!

Da olajša kontrolo volilnih imenikov, naša stranka otvorila sledeče reklamacijske urade:

V mestu:

I. V ulici Pozzo bianco št. 9 (v po-slopju zdravniške postaje okrajne bolniške bla-gajne).

II. V gostilni »International« v ulici Boccaccio 2. I.

III. V kavarni Union, ulica Caserma št. 9.

IV. V prostorih zveze občinskih uslužben-cev v ulici Stadion št. 20.

V. V gostilni »Al Tram elettrico« v ulici Giulia št. 56.

VI. V Delavskem domu, ulica Ma don-nina 15, pritličje.

VII. V društveni gostilni v ul. dell' Eremo šte. 124.

VIII. V prostorih poleg zdravniške postaje okrajne bolniške blagajne, ulica dell'Istria šte. 602.

IX. V gostilni »Alla città di Klagenfurt« v Androna s v. Eufemija, vogal ulice Pro-montorio.

X. V gostilni »International« v ulici Gial Rinaldo Carli 10.

V okolici:

Škedenj: V prostorih »Delavskega iz-obrazovalnega društva« nad skladiščem »De-lavskih konsumnih zadrug«.

Sv. M. Magdalena spodnja: V prostori-h »Delavskega izobrazovalnega društva« pri Lukežiču št. 1062.

Sv. M. Magdalena zgornja: V prostori-h »Delavskega izobrazovalnega društva« (go-stilna Alla Vittoria).

Rocol zgornji: V gostilni »Jura« na Lovcu.

Rocol spodnji: V gostilni »All-Orchi-dea«.

Sv. Ivan: 1. V gostilni »pri Cecu« v ulici S. Cilino. 2. V gostilni »Al Boschetto« v ulici Giulia.

Vrdeleca: V gostilni »Pri Marjeti« v uli-ci dello Scoglio.

Kolonja: V gostilni novega gospodar-skega društva.

V Sv. Križu: V prostorih podružnice »Ljudskega odra«.

Kontovelj: V prostorih »Delavskega izobrazovalnega društva«.

Rojan: V gostilni pri Kranjcu in v go-stilni »Al Dodici Moreri«.

Greta: V prostorih delavskega izobrazo-valnega društva (Društvena gostilna).

Barkovlje: V gostilni Stare (po do-mače »Buziča«) na zgornji cesti.

V naslednjih dneh se otvoro reklamacijski uradi še v Opčinah in Trebčah. — Vsi ti uradi so na razpolago volilecem vsak dan od 7. do 9. ure zvečer, v nedeljah pa ves dan.

Volilecem priporočamo, naj se vsi prepi-čajo v imenovanih volilnih uradih, ako so vpisani v volilne imenike.

Glavni volilni in reklamacijski urad se na-haja v »Delavskem domu«, ulica Madonnina 15.

KDO IMA VOLILNO PRAVICO?

Volilno pravico v IV. mestnem in II. okoličanskem volilnem razredu ima, kdor

1. je avstrijski državljani;

2. je dovršil do 3. marca t. l. 24 let;

3. je bival do 3. marca t. l. najmanj tri leta v tržaški občini, bodisi v mestu ali okolici.

Kdor ustreza navedenim zahtevam, ima volilno pravico; ako ni vpisan v volilnem ime-niku, mora reklamirati in s potrebnimi listina-mi dokazati, da je do 3. marca t. l. dopolnil 24. leto, da je bival do 3. marca najmanj tri leta v občini. Kdor reklamira, mora torej pri-nesti v naše reklamacijske urade vojaško knji-žico. Kdor ni bil vojak, pa naj prinese domov-nico, krstni list ali matični izpisec. — Delavske knjižice so veljavne le tedaj, ako jih je izdalo županstvo, v katero je dotičnik pristojen. Vsem, ki reklamirajo, priporočamo, naj po-skrbe za eden naštetih dokumentov. Delavsko knjižico je prinesiti le tedaj, ako nima dotičnik na razpolago nobenega drugega dokumenta.

Potrdilo o triletnem bivanju v tržaški ob-čini pa izdaja policija. V onih krajih okolice, ki ne spadajo več v področje policije, pa orož-ništvo.

V III. mestnem in I. okoličanskem volilnem razredu pa imajo volilno pravico vsi oni, ki plačujejo najmanj 20 K osebnega ali 10 kron reelnega davka.

Volilecem priporočamo, naj se potrudijo ta-koj in pogledajo v volilni imenik, ako so vpi-sani ali ne. Kdor ni vpisan ali je napačno vpi-san ali ima napačno hišno številko, naj reklami-ra. Vsak dobi vsa potrebna navodila v naših reklamacijskih zgoraj navedenih uradih.

28. t. m. ob 2. popoldne poteče reklama-cijska doba. Kdor se še ni, naj se torej prepriča takoj, ako je vpisan in ako ni, naj reklamira.

Vestnik organizacij.

Solsko-poljanska podružnica »Vzajemnosti« ima dne 13. aprila 1913 v gostilni pri Bončarju, Poljanska cesta 23, svoj sestanek točno ob 10. dopoldne. Sodrug poljanskega okraja, udeležite se sestanka polnoštevilno.

Podružnica krojačev ima v nedeljo 13. aprila ob pol 10. dopoldne pri »Perleus« jako važen shod. Poročevalce sodr. M. Kosel iz Gradca.

Podružnica »Vzajemnosti« za moste ima svoj občni zbor v pondeljek 14. t. m. ob 8. zvečer, pri Olmu.

Balkanski in mednarodni položaj.

Blokada se je včeraj razglasila. O odškodnini za Črno goro bo sketpala londonska konferenca. Velesile niso edine, komn naj pripade Solun?

BLOKADA.

Cetinje, 11. Včeraj je bilo izdano sledeče uradno poročilo: Vrhovni poveljnik mednarodnega brodovlja, angleški podadmiral Burney je naznanil načelniku mesta Bara, da se je danes ob 8. zjutraj razglasila mirovna blokada črnogorskega obrežja, segajoča do izliva Drina.

ODŠKODNINA.

London, 11. (Posebno poročilo.) Angleško časopisje pozdravlja idejo, da se reši skadersko vprašanje na podlagi odškodnine, ki naj jo dobi Črna Gora, ter naglašajo, da je taka rešitev pametnejša od vseh mednarodnih demonstracij, ki se zaključujejo z mednarodno blamažo. Ako bi se bilo začelo reševati vprašanje na taki podlagi namesto z grožnjami, ki z ozirom na disharmonijo veličin niso tako grozne, kakor komične, bi se bilo črnogorcem in Srbom prihranilo nekoliko tisoč ljudi in veliko vrednosti, Evropi pa spektakel, s katerim se ne bo mogla bahati. Če so velesile sklenile in slovesno razglasile, da mora Skader postati albanski, je potrebno, da respektirajo svoj sklep, ker bi bil sicer glas Evrope za vso bodočnost brez veljave. Evropi pa ne bi bilo škodovalo, ako bi bila premislila, preden je sklepala. Mogoče da bi jo bil stvaren preudarek privedel do drugačnega sodbe o avstrijskih zahtevah in do spoznanja, da je večji to, kar se prikazuje kot interes Evrope, le egoizem kakšne posamezne sile. Ako se bo zdaj detaljno sklepalo o odškodnini, ki naj se prizna Črni Gori, naj se Evropa sponosi, da se velikim spodobi plemenitost. Odškodnina ne sme biti le po imenu, ampak taka, da jo bo Črna Gora res lahko čutila kot odškodnino in da bo vsaj post festum spoznala, da Evropa ni iz sovraštva pritiskala nanjo, ko je varovala višje interese svetovnega miru, ter da je ni hotela ugonobiti.

Samo posojilo.

Dunaj, 11. V tukajšnjih diplomatskih krogih (namreč: V pisarni tiskovnega urada zunanjega ministrstva) sridito taje, da bi imela Črna Gora dobiti kakšno odškodnino za Skader in trdijo, da se londonska konferenca na noben način ni bavila s tem vprašanjem. V teh krogih pravijo, da se je pač pri posameznih kabinetih povpraševalo za njih mnenje, da pa se ni storil noben odločen korak. O kakšni odškodnini za Skader sploh ne more biti govora, ker velja sklep, da pripade to mesto Albaniji, in ta sklep mora Črna Gora brezpogojno priznati. Edino, o čemer se more govoriti, bi bilo kakšno posojilo, ki ga bo Črna Gora po vojni enako nujno potrebovala kakor ostale balkanske države. Tako posojilo pa bi moralo priti vsej deželi v prid in se ne bi moglo smatrati kot napitnica za kralja Nikola. (Treba je paziti, kako se igrajo oficijozni šmoki žogo z besedami! V vseh poročilih iz Rima, Pariza in Londona ni bilo govora o tem, da dobi Črna Gora. Naša nerodna diplomacija, ki žanje faktično blamažo za blamažo vse za denar avstrijskih davkoplačevalcev, bi morda zopet rada fabricirala »uspeli«, kjer ga ni.)

Tudi teritorialna odškodnina.

Rim, 11. Po dolgih razpravah bo prihodnje dni londonski konferenci podan predlog, da dobi Črna Gora za to, da se odreče Skadru, odškodnino v obliki plodovitih ozemljih med Skadrom in Bojano ter brezobrestno posojilo, s katerim se ima to ozemlje osušiti in urediti za poljedelstvo. (Kaj bo na to dejal tiskovni urad na Dunaju?) Kralj Nikola je obveščen o tem predlogu in si je pridržal odločitev. Medtem je obstreljevanje Skadra ustavljeno. (Nemara bo dunajska peresna diplomacija postavila Evropo na laž?) Državi, ki imata dovoliti oziroma garantirati posojilo, sta Italija in Avstro-Ogrska. (Tega morda tiskovni urad tudi ne ve.) Črna Gora želi Sv. Ivan Medovo. O tem se pogajajo, ni pa verjetno, da se izpolni ta želja.

CAR IN ČRNA GORA.

Peterburg, 11. Car Nikola je poslal črnogorskemu kralju Nikoli lastnorodno pismo, s katerim mu priporoča, naj se vda volji Evrope.

NIKOLA HOČE ODSTOPITI.

London, 11. Tukajšnje časopisje vztraja na tem, da bo črnogorski kralj Nikola odstopil ne glede na to, kako bo rešeno skadersko vprašanje. Ako Črna gora ne dobi Skadra, kar je vsled vztrajnega odpora velesil že gotovo, je Črni gori samostojno življenje onemogočeno, ker se ne more večno živeti na goli skali. Zato je po mnenju Nikole edini izhod iz te situacije združitev Črne gore s Srbijo. Nikola je pripravljen žrtvovati svojo dinastijo, da pride Črna gora v zvezi s Srbijo do boljših življenjskih pogojev. Če bi pa izumrla v Srbiji vladajoča rodbina Karagorgjevič v moškem kolenu, pride sedanja črnogorska dinastija na srbski prestol.

AVSTRIJA IN ODSTOP NIKOLE.

Dunaj, 11. V tukajšnjih diplomatskih krogih trdijo, da ne verjamejo vestem o namernem odstopu črnogorskega kralja Nikole, temveč jih smatrajo za manevar. S Cetinja so zadnje mesece večkrat razširjali vesti, da grozi v Črni Gori revolucija, ako Črna Gora ne dobi Skadra. Diplomacija ni teh vesti nikoli resno jemala in kakor je videti, je imela prav, kajti o črnogorski revoluciji ni duha ne sluha. S temi vestmi je hotel Nikola le uplašiti Evropo, da bi odnehala napram njegovim zahtevam in mu pribavila Skader. Kljub temu priznavajo na tistem, da bi jim bila srbska aneksija Črne Gore skrajno neprijetna; pravijo pa, da bi tudi v tem

slučaju imela še Evropa besedo, ker bi Avstrija protestirala proti taki aneksiji, ki bi ogrozila avstrijske interese ob Jadranskem morju. S tako aneksijo bi Srbija dosegla to, kar je hotela doseči z aneksijo Albanije. Kakor Avstrija ni mogla dovoliti, da si Srbija prisvoji Drač in Sv. Ivan Medovo, tako ne more trpeti, da postane Bar in Ulčin srbski. Prepričani so, da bi tudi Italija ugovarjala taki združitvi, ker je že izrekla, da ne sme priti do Jadranskega morja nobena država razun Italije in Avstrije. (Pa Albanija? In Črna Gora, ki je že ob Jadranskem morju?)

AVSTRIJA IN SRBIJA.

Belgrad, 11. Dunajsko časopisje je objavilo vesti, da je Avstrija zagrozila Srbiji, da prikoraka avstrijsko vojaštvo v novopazarski sandžak, ako Srbija ne odpokliče svojega vojaštva izpred Skadra. Omenjeno časopisje tudi trdi, da se je Srbija vdala temu pritisku. Te vesti so brez podlage. Avstrija ni storila v tem oziru nobenega koraka v Belgradu.

AVSTRIJA IN ITALIJA.

Rim, 11. Neodvisno italijansko časopisje vprašuje, če bo Albanija res samostojna država in če je londonska konferenca v tem oziru kaj več storila kakor prazen sklep. Vladi očitajo, da sledi v albanski politiki avstrijskemu povzeli, ne oziraje se na interese Italije, ki so neodvisni od avstrijskih. Neuradni listi imajo vsak čas poročila o avstrijski agitaciji v Albaniji, ter pravijo, da ne pritiska dunajski kabinet na srbsko vladu, da bi umaknila svoje čete iz Albanije zato, ker bi ji bilo kaj leželo na svobodi Albanije, ampak zato, ker ovira navzočnost srbskih čet njeno lastno agitacijo, ki bi morala zanimati Italijo. Ako se imajo umakniti srbske čete iz Albanije, bi bilo dobro, da jo zasede kakšen mednarodni zbor, ki naj bi ostal tam, dokler se ne konstituirata faktično neodvisna albanska vlada, ki naj sprejme Albanijo iz rok Evrope.

MIROVNO VPRAŠANJE.

Odgovor velesil.

London, 11. Kakor poroča Reuterjeva agencija, so se velesile sporazumele za odgovor, ki ga izroče balkanskim zaveznikom na njih zadnje mirovne pogoje. Ta odgovor pomeni kompromis, o katerem pričakujejo, da ga zavezniki sprejmejo brez ugovora, ker jim dela v važnih točkah znatne koncesije. Glavna vsebina odgovora je sledeča: 1. Bolgarski predlog glede na vzhodno mejo se sprejme v tem zmislu, da ostane temeljna črta Midija-Enos, a s to korekturo, da drži mejna črta ravno od Midije do Muratlija ob železnici Ljule Burgas-Orlu, potem napravi ovinek in se konča zopet v ravni črti pri Enosu. 2. Definitivne sklepe o Egejskih otokih si pridržujejo velesile, ki pa objubljajo zvezi, da pripade večina otokov Grški. 3. Vsa finančna vprašanja, ki so v zvezi z vojno, bo rešila finančna komisija v Parizu. Sem spada tudi vprašanje vojne odškodnine. Kakor je bilo že prej sporočeno, bodo v komisiji zastopani tudi zavezniki prav tako kakor Turčija. 4. Albanske meje so velesile že definitivno določile za sever in severovzhod; o južnih mejah še razpravljajo. 5. Velesile priporočajo balkanskim zaveznikom, da ustavijo vojne operacije.

BALKANSKA ZVEZA.

Srbsko svarilo.

Belgrad, 11. Z ozirom na prepire v bolgarskih in srbskih listih zaradi vprašanja, kdo je doprinal pred Odrinom težje žrtve, objavila uradna »Samouprava« članek, ki poziva časopise, naj prenehajo s tem preprirom, ki nima praktičnega pomena, škoduje pa skupnim interesom in kvari razpoloženje.

Bolgarska in Grška.

Dunaj, 11. V diplomatskih krogih trdijo, da je nasprotje med Grško in Bolgarsko tako akutno, da se komaj prikriva. Solunsko vprašanje bo po mnenju teh krogov poostrilo spor tako, da ni izključen oborožen konflikt, za katerega se oba dela baje mrzlično pripravljata. Bolgarska je baje že hotela priznati Solun Grkom. Ko pa se je bolgarsko-rumunsko vprašanje tako zasukalo, da je Silistrija izgubljena za Bolgarsko, se je njeno stališče zopet izpremenilo. Zdaj zahteva Bolgarska Solun zase, češ da je sicer njen dobiček od vojne razmeroma manjši od grškega in srbskega, dasi je imela Bolgarska večje žrtve in tudi večje uspehe. Trozveza je pripravljena podpirati Bolgarsko v tej zahtevi.

Divide et impera.

Sofija, 11. (Posebno poročilo.) V krogih, ki zagovarjajo balkansko zvezo iz prepričanja tudi za bodočnost, opazujejo z naraščajočo nevoljo, da se boljinbolj potavljajo zunanje intrige, katerih nepriznani a lahko razumljivi namen je razpad balkanske zveze. Od strani trozveze se z očitno tendenco hvali Bolgarska, ter se ji v ta namen predtikajo lepe lastnosti, katerih sploh nima. Vsa ta hvala gre le za tem, da bi zbudila ljubosumnost ostalih delov balkanske zveze. Z veliko skrbjo se zlasti opazuje vmešavanje tujih sil v notranje zadeve balkanske zveze, predvsem v vprašanje razdelitve osvojenega ozemlja. Balkanska zveza je odgovorila rešitev tega problema, dokler ni podpisal mir s Turčijo in doslej ni o tej razdelitvi nobenega uradnega glasu. Če so med posameznimi državami nasprotja, vendar ni doslej nobene podlage za trditve, da jih ne bi mogle same odpraviti. Sloga zveze je doslej tako trdna, da izpolnjuje vsak njen del svoje

dolžnosti napram drugim v najboljše meri. Kjer so podrejeni faktorji povzročili kakšne spore, so se storili koraki za remeduro, tako da v nobenem slučaju ni bilo dvomiti o resni volji. V merodajnih krogih je tudi trdno prepričanje, da je obstanek zveze važnejši od razdelitve plena, zlasti če se zveza še okrepi in napravi tesnejša. Če dobi potem ta ali ona država nekoliko kvadratnih kilometrov več ali manj, je brez pomena, kar se posest posameznih držav tedaj lahko smatra za posest zveze. Obstanek zveze je važen tudi iz etnografičnih razlogov. Vse ozemlje se nikakor ne da tako razdeliti, da bi bilo narodno enotno. Vsaka država bo imela manjšine, ki so v sosednji državi večina. Vsaki je na tem ležeče, da bi uživali njeni rojaki v drugi državi čim večje pravice in ugodne pogoje za narodni razvoj. Tesna zveza poveča garancije kakor tudi medsebojno zaupanje. Zaradi tega morajo balkanske države želiti, da razsodijo same svoje zadeve brez vsakega tujega vmešavanja. Prijatelji trajne zveze smatrajo torej veliko prijateljnost tujih sil napram tej ali oni državi za faktično neprijateljnost napram zvezi, torej tudi njenim posamičnim delom.

Solunsko vprašanje.

Dunaj, 11. V tukajšnjih poučenih krogih trdijo, da zastopata Francija in Rusija stališče, da dobi Solun Grška. Anglija pa se navidezno približuje stališču trozveze, da naj postane Solun bolgarski, in sicer naj ga dobi kot odškodnino za ozemlje, ki ga prepušča Rumuniji. Anglija naglašajo, da je Solun po svojem položaju naravna luka Macedonije.

BOLGARSKA IN RUMUNIJA.

Peterburg, 11. Seja konference, ki je imela biti v sredo, bo šele danes. V poučenih krogih zatrjujejo, da gre le še za nekatere podrobnosti.

Silistrija pripade Rumuniji.

Bukarešt, 11. V tukajšnjih vladnih krogih trdijo, da je konferenca poslanikov v Peterburgu soglasno sklenila, da pripade Silistrija Rumuniji. Trozveza je tudi nastopala za to, da bi dobila Rumunija še pas bolgarske zemlje ob Črnem morju. Temu pa ostale sile na noben način niso pritrdile. (Trozveza je zelo nobel na tuj račun.) Tukaj mislijo, da bo Bolgarska brezpogojno priznala sklep velesil, tembolj ker bo na drugi strani bogato odškodovana. (Rumunija se torej obogati, račun plača balkanska zveza, Rumunija pa si je prislužila nagrado s tem, da je zabavljala.)

BOJI.

Carigrad, 10. Uradno poročajo, da je bil včeraj na levem krilu ob Čataldži majhen artiljerijski boj. Sicer se ni ob Čataldži nič zgodilo. Pred Bulajrom je mir. Grška torpedovka je včeraj bombardirala Manli južno od Ajvalija. Obrežna artiljerija jo je pregnala s šrapneli. Pozneje je obstreljevala straže na rtu Sarnusak, ne da bi povzročila kaj škode.

Grki ob Mali Aziji.

Carigrad, 10. Govorice pravijo, da je grško brodovje obstreljevalo Adremit na azijski obali.

MACEDONSKA BRIGADA.

Carigrad, 10. Bolgari nameravajo v macedonskih krajih, ki so jih zasedli, sestaviti posebno macedonsko brigado, ki bo nameščena v Seresu in v Kavali. To brigado organizira 32 bolgarskih častnikov in 64 podčastnikov. Grške oblasti v Solunu so izgnale več bolgarskih komitadžijev.

MALARIJA.

Belgrad, 11. Med srbskimi četami ob albanski obali, zlasti v Draču, se širi malarija.

PROCES PROTI KUNSCHAKU.

Dunaj, 10. Preiskava psihiatričnih izvedencev je končana. Zdravniki izjavljajo, da je Pavel Kunschak duševno popolnoma normalen in da je izvršil svoje dejanje v popolni zavesti. Kunschak bo torej obtožen zaradi zavrata umora. Razprava bo tekem meseca maja in je določena za dva dni.

VOLITVE V POMOČNIŠKI ZBOR PEKOV NA DUNAJU.

Sijajna socialistična zmaga.

Dunaj, 11. Pri volitvi pomočniških zastopnikov so dobili socialno demokratični kandidati 3339 glasov, krščanski 628. Število socialno demokratičnih glasov je od zadnje volitve poskočilo za 1200 glasov, število krščanskih se je pomnožilo za 230 glasov.

NAPREDEK SOCIALNIH DEMOKRATOV V LINCU.

Občinske volitve v tretjem razredu.

Linc, 10. Pri občinskih volitvah v Lincu je bilo oddanih vsega vкуп 3177 glasov, od teh so dobili s. demokratje 1170 glasov ali 36,4 odstotkov, nemški nacionalci 1341 ali 41,2 odstotkov in krščanski socialci 666 glasov ali 22,2 odstotkov. Naša stranka je v dveh letih napredovala za 6,6 odstotkov, nemški nacionalci in krščanski socialci za 5,8 odstotka. Ker znaša volilno proporcijsko število 636, dobe nemški nacionalci dva, socialni demokratje en mandat in krščanski socialci tudi en mandat.

POLJSKO-UKRAJINSKA SPRAVA.

Lvov, 11. Odsek za volilno reformo je sprejel novi deželni red v zmislu kompromisa in začel razpravo o deželnem volilnem redu.

JAPONCI PROUČUJEJO VOJAŠKO ORGANIZACIJO V EVROPI.

Dunaj, 11. Sem je iz Rima dospela japonska vojaška komisija, ki je prepotovala Anglijo, Francijo in Italijo. Komisija, ki ima namen proučiti organizacijo evropskega militarizma, ostane v Avstriji 14 dni in odide potem na Nemško.

GOSTILNIČARJI PROTI »MALI« FINANČNI REFORMI.

Dunaj, 11. Zbor avstrijskih gostilničarjev je sprejel ostro resolucijo proti mali finančni reformi, češ da nalaga gostilniški obrti težka bremena.

HRVAŠKA KRIZA.

Accurti locum tenens na Hrvaškem?

Budimpešta, 11. Ogrski korespondenčni urad razglasa, da vodilni krogi na Ogrskem nič ne vedo o načrtu, za katerega se baje trudi bivši ban dr. pl. Tomašič, da postane naslednik kraljevega komisarja Čuvaja iz veleizdajniške pravde slaboznan svetnik pri stolu sedmorice dr. Accurti.

INOMOŠKI KROJAČI STAVKAJO.

Inomost, 10. Krojaški pomočniki vseh inomoških obratov za moške obleke so začeli danes s stavko. Vzrok je v diferencah med delavci in mojstri pri sklepanju novega meznega tarifa. Pogajanja so se pričela.

PRISTANIŠKI DELAVCI NA GRUŽU STAVKAJO.

Dubrovnik, 10. Tristo delavcev, ki so zaposleni pri pristaniških gradnjah na Gružu, je začelo danes stavkati, ker zahtevajo višje mezde.

REKA PRED GENERALNO STAVKO?

Reka, 10. Zaupniška konferenca reškega delavstva vseh strok je sklenila v interesu 2000 izprtih delavcev ladjedelnice »Danubius« in njih družin: Konferenca predlaga stavkovnemu odboru, da zahteva od direktije preciziranje njegove stališča. Ako ravnateljstvo zavleče odgovor, sklene reško delavstvo splošno stavko.

Reka, 11. Vsled brutalnega obnašanja direktije »Danubiusa« vlada med vsem delavstvom nepopisno razburjenje in ne izključeno, da izbruhne generalna stavka že danes.

ŽELEZNIŠKA KATASTROFA PRI OGULINU.

Zagreb, 11. Vest, da je strojevodja pri Tunji ponesrečenega brzdovlaka Budimpešta-Reka podlegel svojim poškodbam, se ne potrjuje in je upanje, da okrevaja.

PAPEŽEVA BOLEZEN.

Milan, 11. Brzobjavna poročila iz Rima pravijo, da se je papežovo stanje poslabšalo in je pričakovati katastrofo. Krizo je sicer prestopal, a vsled njegove visoke starosti, oslabljenja srca in telesne medlosti, se je bolezen povrnila. Njegove sestre so bile včeraj dlje časa pri njemu. Zavžil je na pripravljanje zdravnikov malo hrane. Na Petrovem trgu se je zbrala velika množica romarjev, ki so zrl v okna papeževih soban in molili. Tudi pred stanovanjem papeževih sester se je nabralo mnogo romarjev iz Benetk.

Rim, 11. »Osservatore Romano« poroča: Nasproti trditvam listov je od srede zjutraj papež brez mrzlice. Njegovo stanje je zadovoljivo, vendar potrebuje papež mir in negovanje, kakor je to sploh potrebno pri influenci.

BRAMBNA DEBATA V NEMŠKEM DRŽAVNEM ZBORU.

Berlin, 10. V državnem zboru se je danes nadaljevala debata o predlogih za pokritje brambnih stroškov. Pred razpravo je bavarski vojaški pooblaščenec generalni major Weninger s pohlevno izjavo popravil svojo včerajšnjo nespodobnost napram posl. Häuslerju.

NEMIRI V MALI AZIJI.

Carigrad, 11. Iz Smirne prihajajo poročila o velikih nemirih ondodnega grškega prebivalstva, ki je vzmernirno zaradi smrtnih obsodb nad štirimi Grki, ki so bili udeleženi pri izkrčevanju giskih čet v Mitileni. Usmrtitev se je baje vsled patriarhovega posredovanja odgodila. Vestj o nemirih pa ne utihnejo. V Smirno so odposlali devetnajst bataljonov.

KRVAVI STAVKOVNI NEMIRI V BUFFALU.

Policija strelja na stavkajoče delavce.

Buffalo, 11. Osobje cestne železnice je vsled neznanosti delovnih in mezdnih razmer pred nekaj dnevi zastavkalo. Policijski provokaterji so povzročili včeraj velike izgrede stavkajočih cestnih železničarjev. Policija je na stavkajoče delavce streljala in je več oseb ranjenih.

SEVERNA EKSPEDICIJA.

Kristianija, 10. »Tidens Tegn« javlja s Spitzbergena: Staxrudova ekspedicija je zdaj popolnoma pripravljena za odhod. Včeraj je Staxrud odšel s šestnajstimi psi. Rahel sneg ovira napredovanje; ker so vsi psi popolnoma zdravi, se pa vendar prihaja naprej. Ekspedicija se pomika ob notranji strani Adventnega zaliva, in pričakuje, da se snide z ekspedicijo, ki je odšla iz Vijve. Davi je odšel drugi del ekspedicije s dvajsetimi rezervnimi jeleni. Obe ekspediciji se združita pred Adventnim zalivom in se potem obrneta proti severu. Ladja »Hertha« je bila že včeraj popolnoma pripravljena, ali vihar je gnal led proti Green Harbouru, vsled česar ni mogla ladja odjadrati iz luke. Če vztraja inraz, bo ladja zamrzla.

Poslajte naročnino, če je še niste!

Trst.

Častnik presekalo vojaku s sabljo glavo. Iz Trsta poročajo, da je na vojaškem vežbališču v Rocolu pri vajah bosanskega polka udaril častnik nekega vojaka s sabljo po glavi, in sicer tako silno, da mu je skoro presekalo lobanjo. Bilo je to pri dirkališču ob cesti. Navzoči trdijo, da je prišlo vojaku, ki je peljal ranjenca k potoku, da mu spere rano, slabo. Potok na istem mestu je bil popolnoma okrvavljen in krvavi sledovi se še vidijo ob bregu. Kako gre ranjencu se seveda še ne ve.

Pikro darlice. V tržaškem »Narodnem domu« imajo tudi hudomušneže. Res je pač, da

niso kdove kaj prida in da morajo človeka nekaj ur ščetati, preden se nasmeje na njihove hudomušnosti. Ampak včasih zadene tudi tak hudomušnež terno. Taka terna je bila zadeta na nedeljski predstavi v »Narodnem domu«. Igrala se je Barretova drama »V znamenju križa« in je bila tudi benefica režiserja Dragutinoviča in njegove soproge. Zato so bili aplavzi večji in gostejši kot sicer, bile so mu izrečene čestitke v vezani besedi in končno so prišla na oder tudi darila. Med drugimi darili je dobil gospod Dragutinovič kot duša in artistični vodja gledališča tudi kipec Merkurja. Občinstvo v »Narodnem domu« ni bilo jezno in se tudi ni smejalo. Bržkone ni vedelo, da je bil Merkur svoj čas bog trgovine in da se ni postal patron umetnosti. Vsaj pri nas še ne! Morda v »Narodnem domu«.

Socialno politični pregled.

Patriotizem, ki se izplača. Da patriotična in imperialistična pijanost italijanske buržvazije, ki je iz državne blagajne vrgla milijardo za Libijo, ni rodila samo brezposelnosti in novih državni dolgov, je pokazal zadnji občni zbor akcionarjev jeklarne Terni. Ta družba, ki ji je italijanska vlada ob ustanovitvi nasula polno roko uslug, je napravila v minulem letu štiri milijone čistega dobička. Po običajnih odpisih se razdeli med delničarje 3.660.000 lir, t. j. šestnajst odstotka dividenda. Jeklarne Terni oskrbuje predvsem italijansko vojsko in mornarico z oklopnimi pločami, topovi in podobnimi rečmi. Ob teh okolščinah je seve prav prijetno kričati po »povečani Italiji«, po »ojačenju vojske« in po novih oklopnih. Ljudje vsaj vedo, zakaj napenjajo pljuča.

Gibanje delavskih mezd v Avstriji. Razen za rudarstvo in za državna podjetja v Avstriji ni mezdne statistike; pač se gibanje mezd zrcali v statistiki nezgodnih zavarovalnic. Ta statistika nam predvsem kaže, koliko delovnih dni so zavarovani delavci delali v letu. Zavarovalnice izračunajo število delavcev na ta način: da dele število delovnih dni s 300. Če primerjamo število z izkazano mezdno vsoto, dobimo povprečno letno mezdo poedinega delavca. Po zadnjem izkazu teritorialnih zavarovalnic je zašala povprečna letna mezda delavca v letu 1908: 892,5 K, l. 1909: 912,5 K in l. 1910: 945,7 K. Te številke seveda niso zanesljive, ker podjetniki le preradi prikrivajo zavarovalnici resnično mezdo. Vendar pa kažejo, da rastejo mezde prav počasi. Od 1908 do 1909 je mezda narasla za 2,2 odstotka, od 1909 do 1910 za 3,6 odstotka. Tako raste mezde, ki baje povzročajo druginjo! Spomnimo se le na blagovne cene, ki niso narasle za dva ali tri odstotke, temveč poskočile kar za dvajset ali trideset. Ker raste blagovne cene hitreje nego mezde, je življenje delavcev vedno slabše, dočim se dobiček kapitalistov veča.

Novice.

Velik požar. V soboto ob 9. dopoldne je začelo goreti v Nußdorfu na Salzburškem; ogenj se je prav hitro razširil, ke je vlek el močan veter. Goreti je prišel tudi cerkveni stolp, ki se je opoldne sesul. Cerkev in 32 poslopij je pogorelo do tal. Pri gašenju je pomagalo mnogo gasilskih društev iz okolice in vojaštvo iz Salzburga.

Belgijski podjetniki ne marajo vojaškega varstva. Iz Bruslja poročajo: Oblasti so ponudile tovarnarjem in podjetnikom v Borinazi vojaško varstvo ob času stavke. Podjetniki pa so odklonili ponudbo in izjavili, da bodo ob stavki zaprli svoje delavnice. Očividno je, da so podjetniki mnenja, vsled večtedenskih priprav za splošno stavko in vzorne organizacije stavke, da bodo stavkajoči s svojimi reditelji najbolje skrbeli za red in mir.

Aprilska šala. Arnaldo Fraccaroli pripoveduje v reviji »Lettura« prav zabavno aprilsko šalo. V milanskih listih je izšel letos sredi marca oglas s tole vsebino: »Bogat, simpatičen, neodvisen mlad mož bi se rad seznanil z lepo, dobrovoljno, čednostno mlado damo, tudi če nima dote, da bi jo oženil.« Ker nikdar in nikjer ne manjka lepih, dobrovoljnih, čednostnih mladih

dam — zlasti takih brez dote — je dobival mladi mož neštivilno ženitnih ponudb in fotografij. Štirinajst dni je prav ljubeznivo dopisoval z nevestami in 31. marca je poslal vsaki od bodočih nevest (ker je bil zelo bogat, si je lahko to dovolil) po dve vstopnici za gledališko predstavo na dan 1. aprila v krasnem milanskem gledališču »Scala«; z vstopnicami je poslal vsaki tudi pismo in prosil damo, da naj pride v gledališče v beli obleki z rdečo pentljo na prsih in mati, ki naj jo spremlja, naj bo po možnosti v črni obleki, to pa zato, da jo bo lažje spoznal. Dame so seveda sprejele povabilo z velikim navdušenjem. Na večer 1. aprila sede v drugi parterni vrsti belo oblečena devica z rdečo pentljo in poleg nje v črni svileni obleki mama. Čez nekaj minut pride zopet bela devica in črna mama in počasi se napolnita druga in tretja vrsta s petnajst belo oblečenimi devicami in s petnajst črno oblečenimi materami. Občinstvo je z največjim zanimanjem opazovalo ti vrsti. Neveste in matere so pa nepotprežljivo upirale oči v ložo, v kateri je obljubil ženiti, da bo sedel v črni obleki z rdečim nageljnomo. Loža pa je bila last starega lahkoživca. Tega je pričakoval »ženin« na hodniku in mu vtaknil rdeč nagelj v gumbnico. Starec, nič hudega sluteč, stopi v ložo in na svoje največje začudenje zapazi, kako se naenkrat zapliče vanj pogledi petnajstih belo oblečenih devic in petnajstih črnooblečenih mater. Od mladih dam so nekatere omedlele, mlademu možu se je pa aprilska šala imenito posrečila.

Pustolovščine kneza Bakunina. Pred sodiščem v Milanu bo v kratkem razprava proti knezu Karlu Bakuninu, sinu znamenitega ruskega revolucionarja. Mladi Bakunin je že dvajset let v Italiji, kjer je izvršil precej sleparij in ogoljufal mnogo aristokratinih za velike vsote. Ena od teh mu je dala 30.000 frankov, samo da se ga je znebila, ko jo je osleparil. Ves denar je zaigral Bakunin v Monte Carlu. Pred leti je bil Bakunin obsojen že v Turinu na petinpolletno ječo. Potem je izginil iz Italije, kjer je pustil svojo mlado ženo. Ženino doto, 800.000 frankov, je v najkrajšem času zapravil. Naenkrat se je pojavil v Parizu, kjer se je izdal za inženirja Vasiljeva in zopet izvršil nešteto sleparij. V Parizu se je tudi poročil z bogato vdovo. V Milanu ga bodo sodili le zaradi sleparij, izvršenih v Italiji, ne pa zaradi bigamije, ker je Bakunin švicarski podanik in je sklenil drugi zakon na Francoskem.

Obletnica »Titanicove« nezgode. Tri ameriške dame, ki so postale vsled strahotne nezgode »Titanica« v noči od 14. na 15. aprila 1912 vdove, bodo obletnico praznovala na prav nenavaden način. V nedeljo 13. aprila se bodo odpravile s parnikom iz Bostona. V noči od 14. na 15. aprila natančno ob uri, ob kateri je lansko leto zadel »Titanic« v ledenik, bo priplul parnik na ono mesto in dame bodo v spomin svojim rajnim soprogom spustile v morje velikanske košare s cvetjem, na dnu košar bodo težki kamni, tako da bo res dospel dehteč pozdrav na dno morja, kjer počivajo ostanki velikanske ladje in ponesrečenci. Vdove bodo vzele s seboj tudi kaplana, ki bo opravil kratko službo božjo, preden da bodo pogreznile rože na dno morja. Ko bo parnik počasi odplul, bodo zapele vdove, kaplan in mornarji pesem »Blizje, moj bog, k tebi«, ki so jo tudi pred letom dni peli junaki na potapljaščem se parniku. Tako spominjanje obletnice si je domislila ena od teh vdov, gospa Futtrellova, ki vsakega 15. v mesecu potopi košaro cvetja v morje, kjer počiva njen mož, ki je bil znan in priznan ameriški pisatelj in je rože ljubil nad vse.

Poroka na poskušnjo. Iz Novega Jorka poročajo: Sodnik Chatalan od najvišjega sodišča države Novi Jork je odredil, da se smejo poročiti osebe do 18. leta na poskušnjo. Sedaj se smejo torej poročevati fantje in dekleta, ki niso stari še 18 let, na poskušnjo ali pa lahko zahtevajo ločitev, če so bili v zakonu razočarani.

Avstrijski železniški uslužbenci ne smejo več čez rusko mejo. Ruska vojaška oblast je odredila, da ne smejo spremiti avstrijski železniški uslužbenci vlakov čez rusko mejo kakor doslej, temveč da jih morajo že na meji nadomestiti ruski železniški uslužbenci. Doslej so se menjavali v Varšavi.

Nezadovoljstvo v italijanski mornarici. Patriotično navdušenje za vojno brodovje je v Italiji prav te dni obhajalo svoje velike praznike. Ampak vse to navdušenje ne more prikriti rastoče nezadovoljnosti med mornariškim moštvom. V poslednjih tednih se je puntalo moštvo na treh italijanskih bojnih ladjah. Pomorščaki na bojni ladji »Amalfi« so v fareški luki pometali orožje in orodje v morje, da protestirajo proti strogosti in krivici nekaterih častnikov. Njim je sledilo v Benetkah moštvo križarke »Quarto«, ki je dalo prav tako svoji nejevolji duška s tem, da je pometalo vojno orodje čez krov. Moštvo je protestiralo proti preklicu velikonočnega dopusta, ki jim ga je vzel mornariško ministrstvo »z ozirom na mednarodni položaj«. Najresnejši pa je bil punt na krovu drednota »Dante« v marzelskem pristani. Nasproti uradnemu tajeju vzdržuje »Avanti« trditev, da je trajal punt polnih štiriindvajset ur in da je dvesto mornarjev zapustilo ladje, da protestirajo proti krivici nekakega višjega častnika. Dezerterje so pogovorili le s svečano obljubo, da se skliče anketa o obnašanju nepriljubljenega oficirja. Neki sodrug v Benetkah ima natančne in zanesljive podatke o dogodkih na »Danteju« in jih bo v slučaju potrebe objavil. Italijanska vlada ima prav, da pripisuje tem pojavom resnost, ker kažejo, da je moštvo vzlic splošni patriotični pijanosti trezno in da se ne dá od predstojnikov šikanirati na slavo bojne brodovja.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Kavarna

Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi.

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.

Postrežba točna. — Napitnina je odpravljen.

Najlepša birmanska darila

s katerimi razveselite svoje, si nabavite prav poceni, če se obrnete takoj na največjo zalogo ur, zlatnine in srebrnine

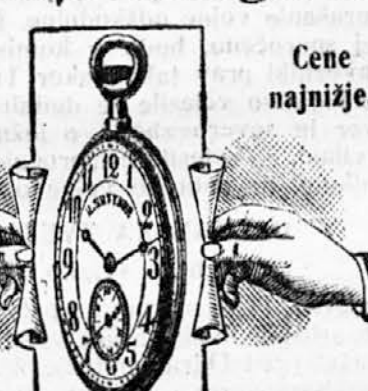
H. Suttner

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška „IKO“ znamka „IKO“

Naročite krasni veliki ilustrirani cenik, ki ga dobite zastoj in poštino prosto.

FRANCOSKO ŽGANJE „DIANA“

z Mentolom je najboljšo domače sredstvo.

Dobiva se pri vsakem boljšem trgovcu na deželi, ter v Ljubljani v lekarni gospoda Gabriela Piccoli in pri gosp.:

Franc Babič,
Berjak & Šober,
Viktor Cantoni,
B. Cvančara,
L. Cvančar,
Marija Jemec,

Ivan Jelačin,
A. Jerše,
Anton Kanc,
L. Kotnik (Šiška),
J. Krivic,
Anton Krisper,

Leskovic & Meden,
Antonija Mehle,
Tomaž Mencinger,
Josip Mihelič,
J. Oblak,
J. Perdan,

V. Petričiča nasl.
J. Samec,
Ivan Pintar (Šiška),
J. Rosshäupl,
A. Stacul,
A. Sušnik,

A. Sarabon,
F. Sark,
M. Spreitzer,
Franc Terdina,
J. Vodnik (Šiška) pr,

Berta Sevar,
M. Krč-Gasperlin,
„Konsumnem društvu“
za Ljubljano in
okolico.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezličnim brzoparnikom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vnuom, svež kruh, postelje, kopej itd.

Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Nova proga Trst-Kanada:

1. Odhod 15. marca v Portland.
2. Odhod 12. aprila v Quebec.

Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ Ljubljana,

Kolodvorska ulica šte. 26.